

Obrazová kompozice

Zadrobílková, Morávková, Polehňová

Sekunda A

Úvod

- *Kompozice je souhrn pravidel a doporučení uspořádání prvků v obraze, aby působil vyváženě a lidem se prostě a jednoduše líbil.*
- Kompozice je souhrn pravidel a doporučení uspořádání prvků v uměleckém díle.
- V různých dobách se k ní malíři stavěli různě.
- Dnes většinou obraz nemá jevit známky nějakého naaranžování (pokud to není účelem).
- Cit pro kompozici je také z velké části něčím, co se nedá dost dobře naučit z knih a návodů. Na to je potřeba studovat přírodu obecně a mít i určité dané estetické cítění.

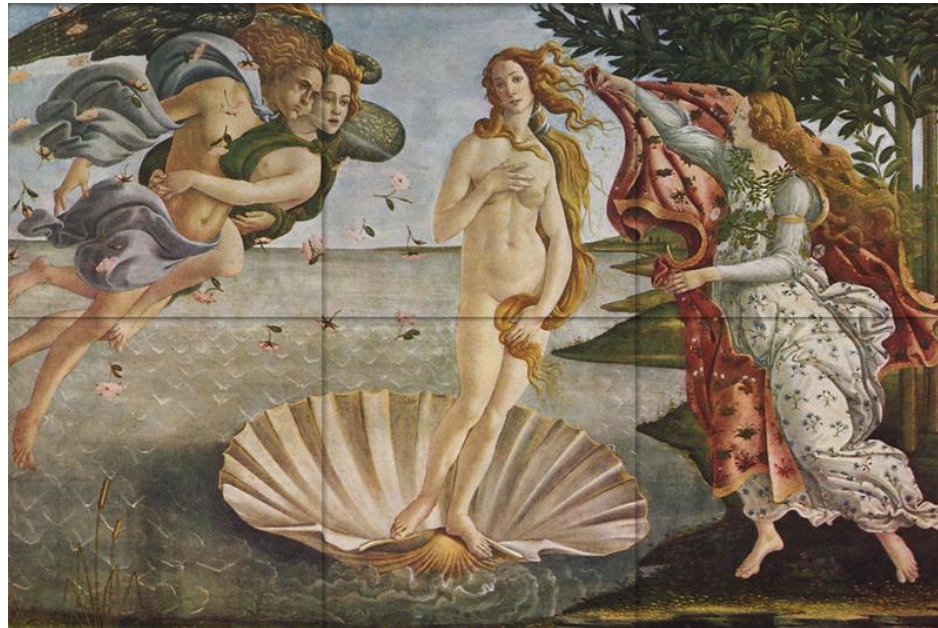
Shrnutí

Kompozice se uplatňuje hlavně v:

- malbě
- grafickém designu
- fotografii
- kinematografii
- sochařství

Pravidla

- Pravidla obsahují různá doporučení, jako například soustředit hlavní motiv na střed, nebo do některé z třetin nebo na zlatý řez. Dalším důležitým faktorem je vyvarování se zmatečných nebo rušivých prvků.

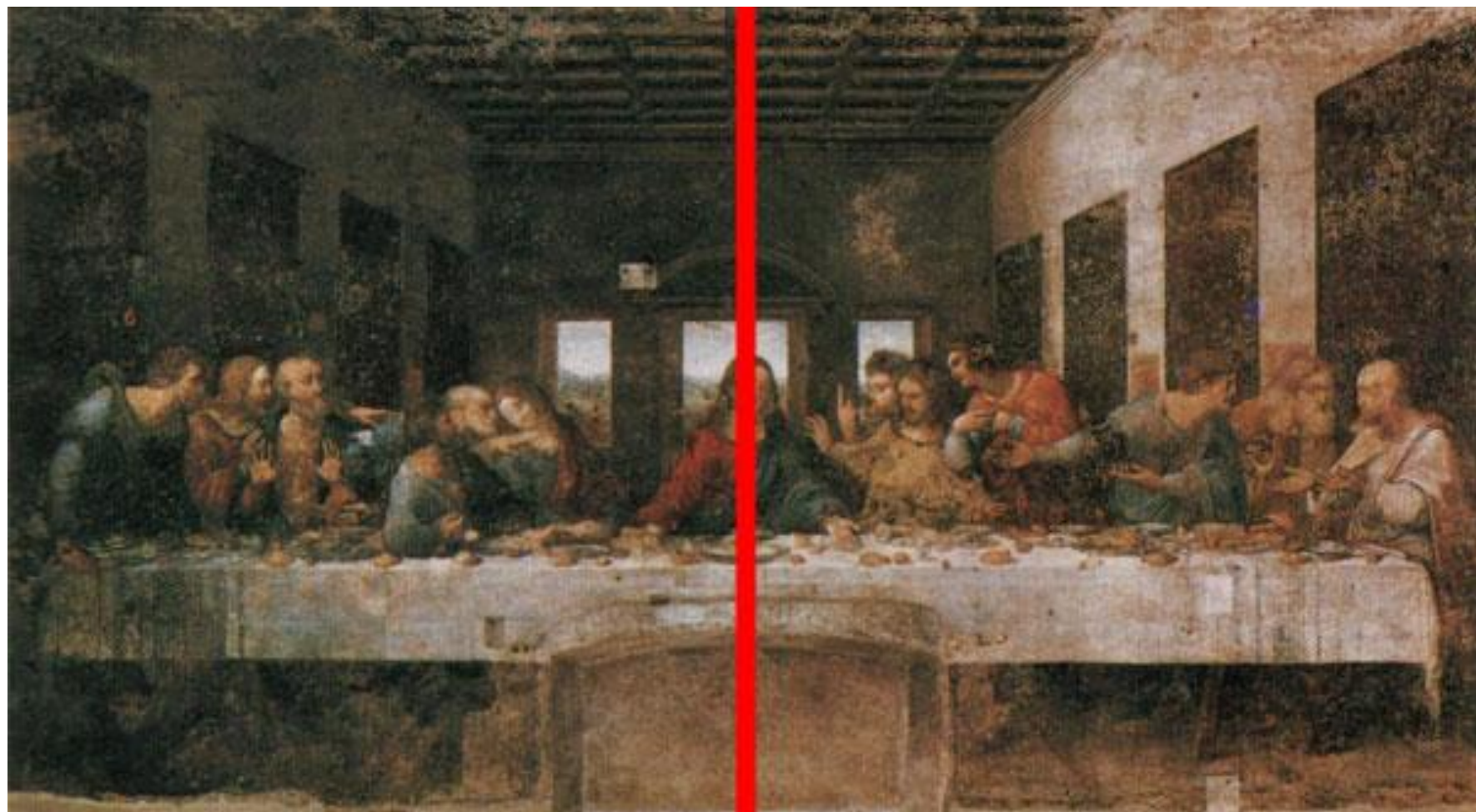

Kompoziční prvky

- *Symetrie*
- *Rytmus*
- *Trojúhelníková kompozice*
- *Dělení na třetiny*
- *Užití linií*
- *Zlatý řez*
- *Barevná kompozice*
- *Užití tvarů*
- *Barva a další...*

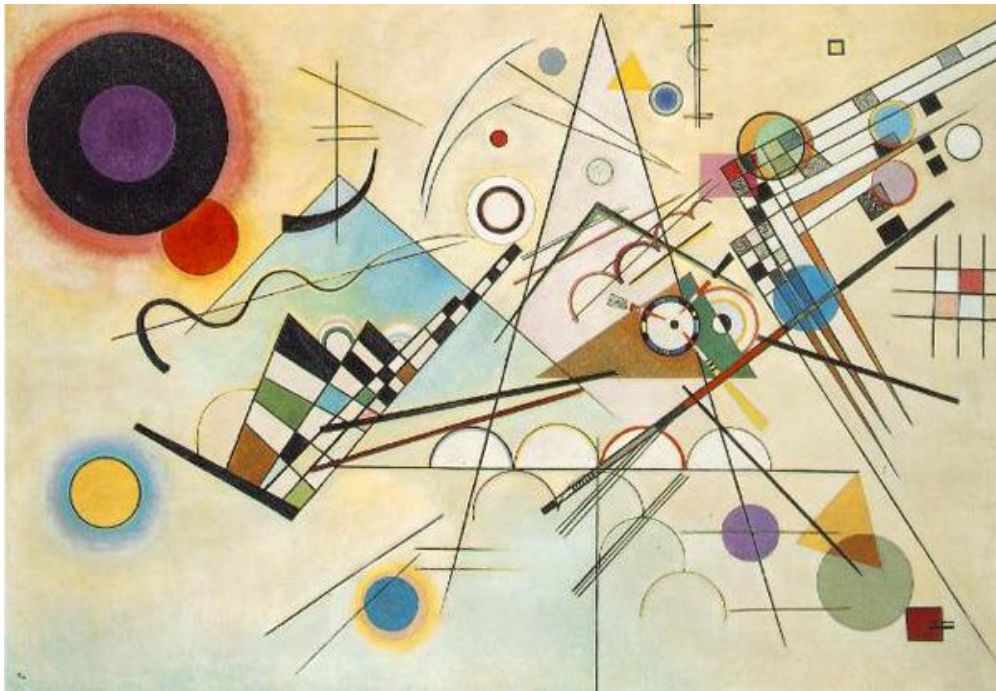
Simetrie

- pravidelné rozmístění prvků kolem osy, nebo středu
- Poslední večeře od Leonarda DaVinciho

Rythmus

- Opakování barev, tvarů a prvků v obraze
- Přerušování rytmu a podobné techniky vedou k zajímavým efektům
- Wassily Kandinsky Kompozice VIII. a IX

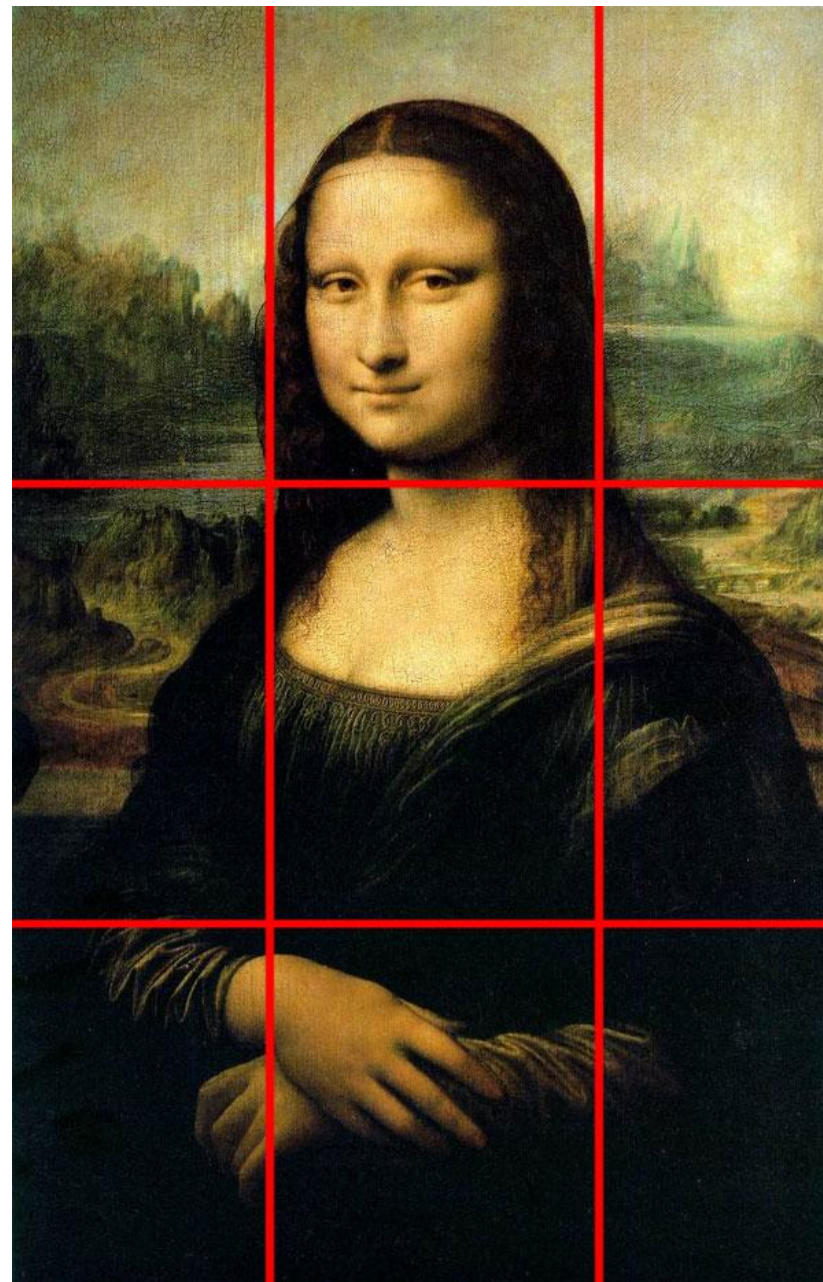
Trojúhelníková kompozice

- jakékoliv zátěží od Paula Cézanna

Dělení na třetiny

- obraz je přibližně rozdělen na devět různých částí
- velmi užívané fotografie.
- Leonardo Da Vinci - Mona Lisa

Linie

Linie na snímku představují cestu mezi dvěma body. Můžou být:

- **Svislé linie**
- **Úhlopříčné linie**
- **Sbíhající linie**
- **Vodorovné linie,**
- **Linie ve tvaru s**
- **Úhlopříčné linie**
- **Linie šikmé**
- **Oblé linie**

Další linie:

- **Rovné čáry**, neboli přímky umístěné v různém směru mají různý vliv na kompozici obrazu.
- **Linie rovnoběžné s rámem** působí protiprostorově.
- **Linie zleva šikmo doprava dolů** vytvářejí dojem klesání, opačné zleva dole doprava nahoru stoupání.
- Mnoho různě uspořádaných linií v obraze může vést ke zmatku a vnímání čar jako vzorku.

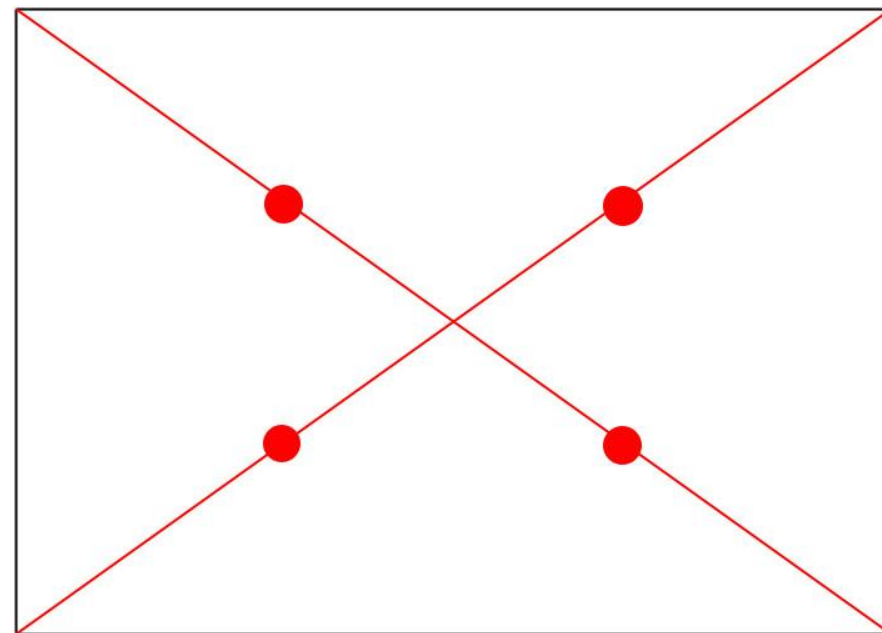
Svislé linie

- například v architektuře, budí dojem výšky, síly, mohutnosti a vznešenosti

Diagonální kompozice (úhlopříčka)

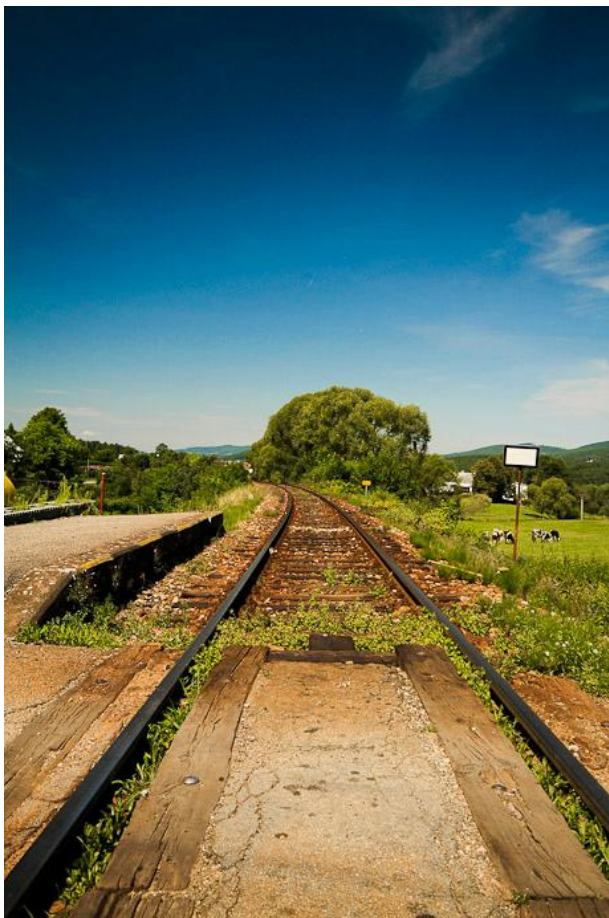
- navozují dojem prostoru, dynamiky, akce, pohybu a změny

Sbíhavé linie

- navozují větší prostor, dálku a také přitahují oko diváka do místa, kde se sbíhají
- sbíháním linií je možné na fotografii vyjádřit velmi účinně prostor, protože oko a mozek na základě sbíhání rychle identifikuje hloubku obrazu.

Silné zdůraznění perspektivy (prostoru), oblíbený kompoziční prvek, který navede diváka do jediného bodu na snímku.

Typické využití pro „dokumentálně/cestopisnou (krajinářskou) fotografii.

Oblíbené a často využívané u snímků cest, silnic, kolejí, tunelů atp...

Linie vodorovné

Navozují dojem klidu a pohody.

Zároveň evokují prostor a jsou proto častým tématem krajinářské fotografie (hojně se zde uplatňuje snímání „na šířku“).

Jejich užití je žádoucí většinou u fotografií, kde chceme podtrhnout rozlohu, plochu, šířku a prostor v celé jeho velikosti a kráse.

Podle množství „typu“ linií, které ve scéně převládají (buďto vodorovné nebo svislé) se také často rozhodujeme – ať již vědomě či intuitivně, budeme-li snímat tzv: „na šířku“ nebo „na výšku“.

Linie tvaru „S„

- působí uklidňujícím dojmem

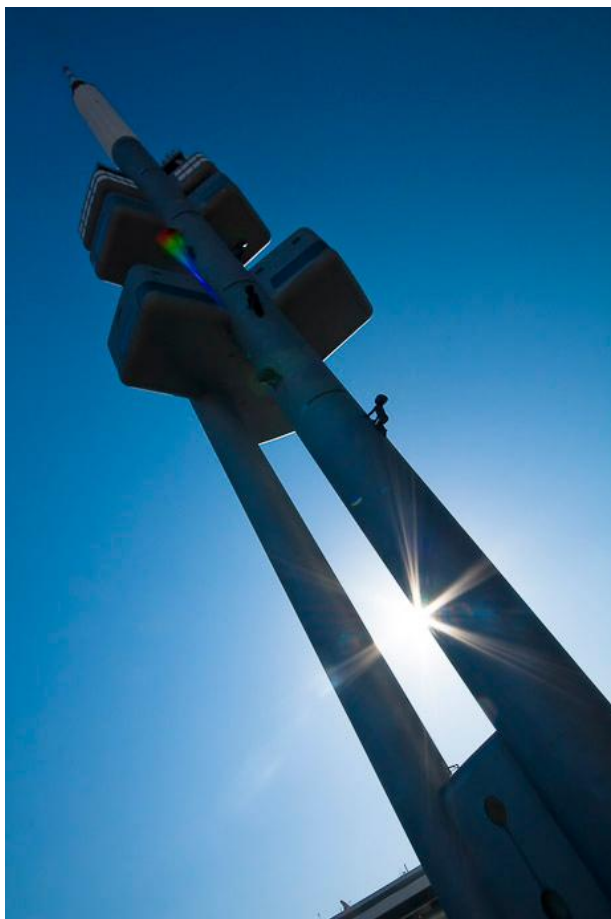

Úhlopříčné linie

- navozují dojem prostoru, dynamiky, akce, pohybu a změny.
- Géricaultův obraz Vor Medúzy
- spojuje trojúhelníkovou kompozici a kompozici po úhlopříčce

Linie šikmé

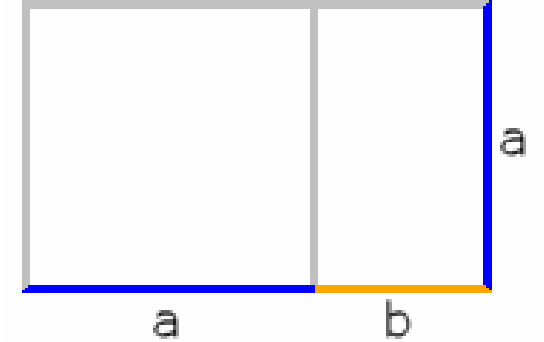
Často vzbuzuje „iluzi pohybu“ i tam, kde ve skutečnosti žádný pohyb není. Může se použít k „obzvláštnění“ jinak „fádních“ (běžných) snímků nebo tam, kde chceme do fotografie dostat nějakou akci, pohyb!

Oblé linie

- Co se týče oblých linií, na ty se velice hledělo v době Baroka, důkazem toho může být např. Rembrandt.

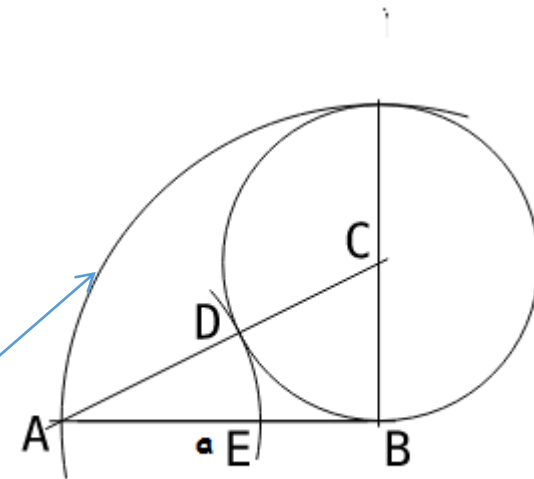
Zlatý řez

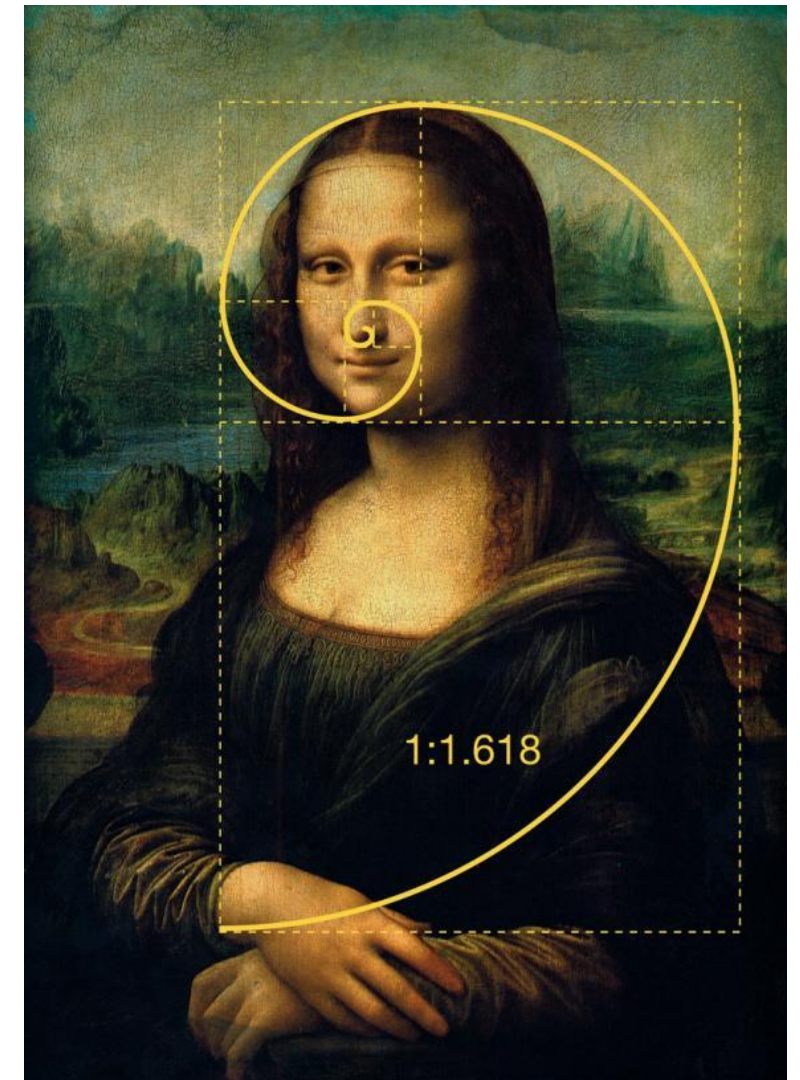
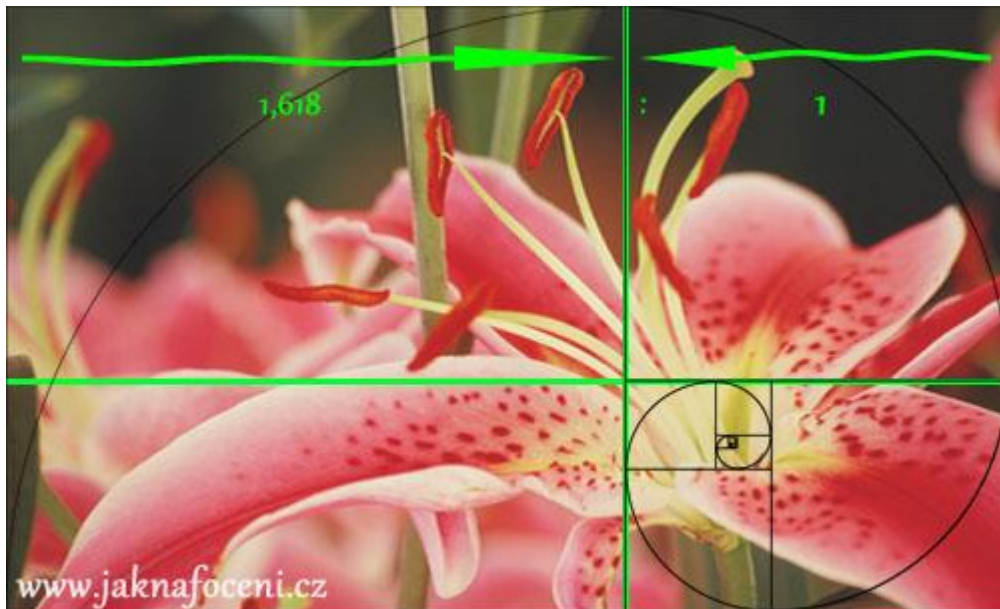
- Jako **zlatý řez** se označuje poměr o hodnotě 1,41 v umění a fotografii je pokládán za ideální proporci
- Zlatý řez vznikne rozdělením úsečky na dvě části tak, že poměr větší části k menší je stejný jako poměr celé úsečky k větší části
- Již nejméně od renesance využívají zlatý řez umělci ve svých dílech, zejména ve formě tzv. *zlatého obdélníku*, ve kterém se zlatý řez vyskytuje jako poměr stran
- . Zlatý řez prý totiž působí esteticky příznivým dojmem

Konstrukce zlatého řezu

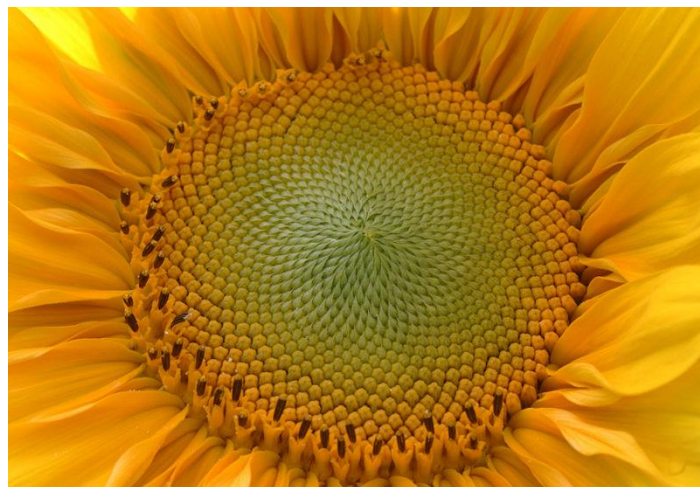
- Bodem B úsečky AB o délce a sestrojíme kolmici BC o délce $\frac{1}{2} a$.
- Spojíme bod A s bodem C.
- Sestrojíme kružnici se středem C a poloměrem $\frac{1}{2} a$.
- Průnikem kružnice a úsečky AC je bod D.
- Naneseme úsečku AD na úsečku AB z bodu A.
- Bod E, který dostaneme, rozdělí úsečku AB zlatým řezem.

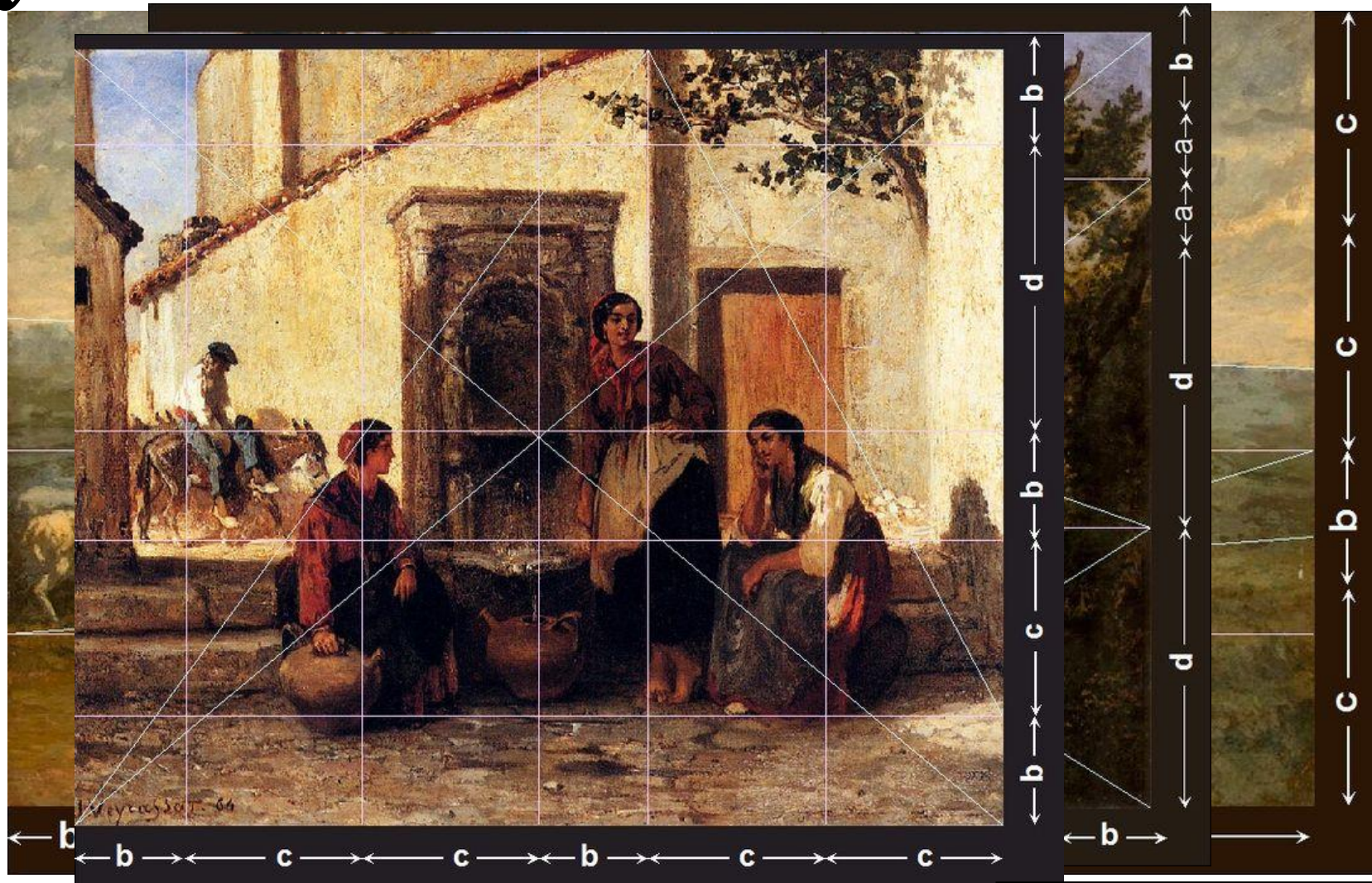
Příklady zlatého řezu

Zlatý řez v přírodě

Zlatý řez v umění

1808–1893 Jules Jacques Veyrassat

Barevná kompozice

- **Barevná kompozice** nebo **barevná skladba** je jedním ze základních kompozičních postupů pro uspořádání barev a prvků v obraze.
- Je spoluurčována barevným, individuálním názorem autora a jeho emocionální, estetickou soustavou.
- Uplatňuje se v různých sdělovacích systémech a oborech, protože má obecnou platnost.
- Autoři používají barevnou kompozici ve:
 - fotografii
 - filmu
 - malbě
 - architektuře
 - hudbě
 - průmyslovém designu.

Při barevné kompozici musíme řešit tyto aspekty:

- Harmonie barev
- Kontrast
- Poměr velikosti barevných ploch
- Vzájemný účinek více barev
- Umístění v ploše snímku
- Vyjádření tvaru, zdůraznění linií
- Objektivní zobrazení barev

Barevnou fotografii můžeme rozdělit na několik skupin podle stupně barevnosti:

- Barevně zobrazená černobílá realita
- Potlačená barevnost
- Postupné vnášení barvy do obrazu
- Nepotlačená barevnost
- Záměrná barevnost
- Barevná uspořádanost

Barevný kontrast

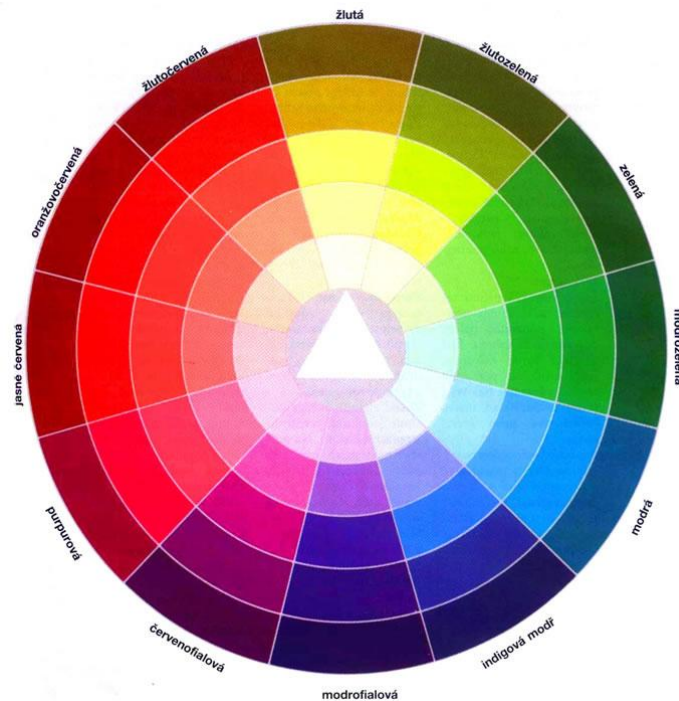
Kontrast v přírodě

KONTRAST

– (barevný,- světlosti, sytosti, simultánní).

Kontrast se vytváří kombinacemi barev, které se navzájem ovlivňují (např. podle polohy v barevném kruhu, v jasnosti, vzájemnou sytostí a pod.)

Jednobarevné schéma

- Jednobarevné schéma používá varianty jedné barvy a jednotlivé prvky se tak liší jen světlostí či sytostí.
- Toto schéma působí velmi čistě, jednoduše a elegantně.
- Jednu barvu není problém vzájemně kombinovat a vhodnou volbou barvy je možné výrazně ovlivnit náladu obrázku.
- Dobře působí zejména varianty modré, žluté či zelené.
- Zvolenou barvu je možné vhodně kombinovat s neutrálními barvami jako je šedá či černá.
- V tomto schématu je však obtížné dosáhnout výrazného kontrastu pro zdůraznění významných prvků.

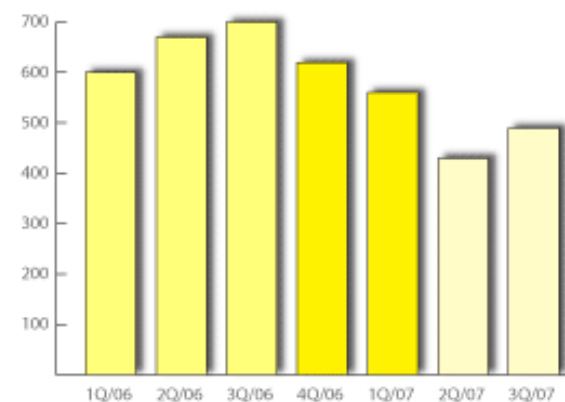
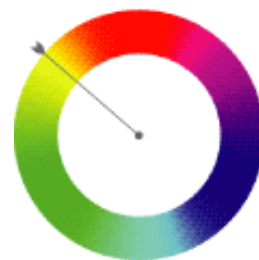
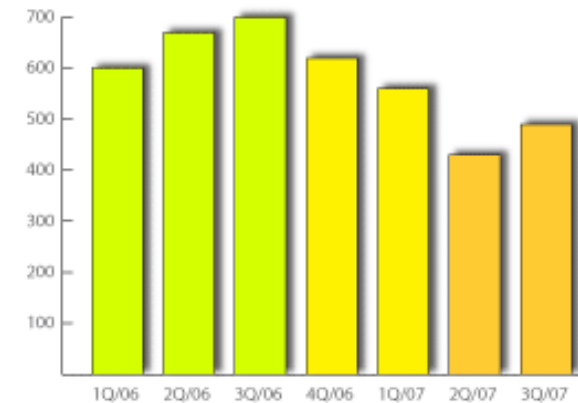
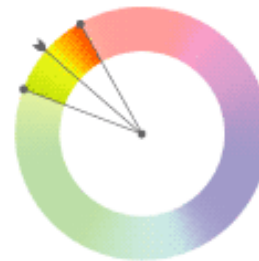

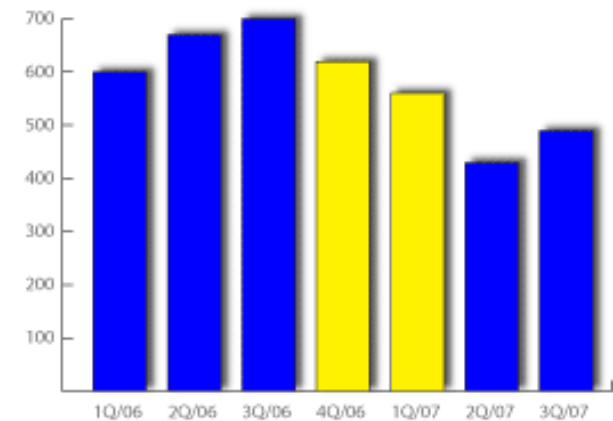
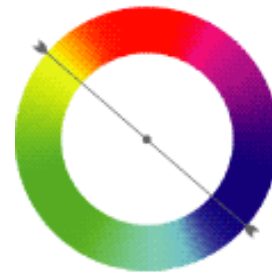
Schéma založené na blízkých barvách

- Blízké barvy jsou barvy v bezprostředním okolí na barevném kole.
- Jedna barva bývá použita jako dominantní a barvy kolem ní na barevném kole barevné schéma obohacují.
- Toto barevné schéma je podobné jednobarevnému schématu, dává však přeci jenom více prostoru pro tvořivost.

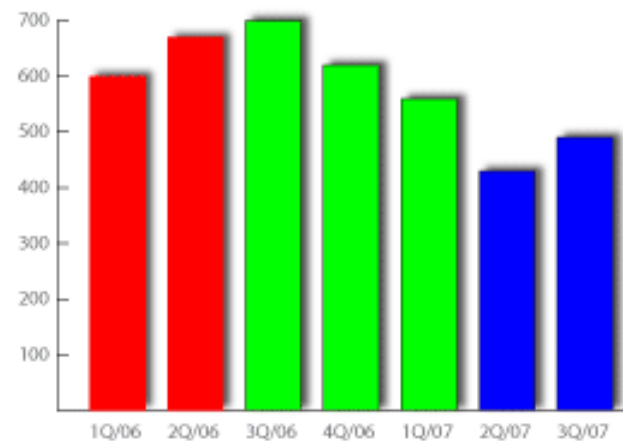
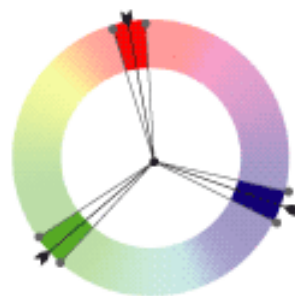
Doplňkové barevné schéma

- Doplnkové barevné schéma je založeno a na barvách, které jsou přibližně na opačné straně barevného kola - jejich rozdíl je tedy 180° . Typické uspořádání je například červený hlavní objekt na zeleném pozadí, žlutý objekt na modrém pozadí atp.

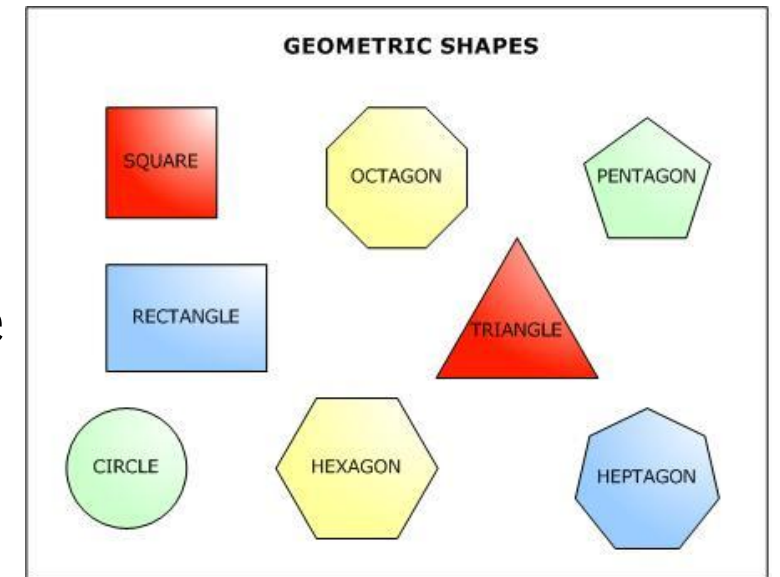
Tradiční barevné schéma

- Tradiční barevné schéma používá tři barvy, které jsou stejně vzdálené na barevném kole.
- Mezi těmito třemi barvami je tedy stejný a přitom maximální odstup.
- Poskytuje velký kontrast, dostatek prostoru pro různě barevné prvky a přitom působí vyváženě a harmonicky.

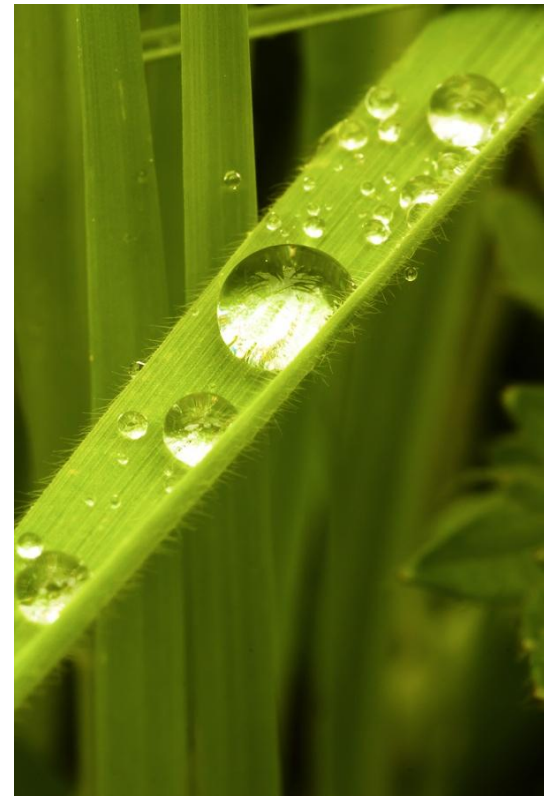
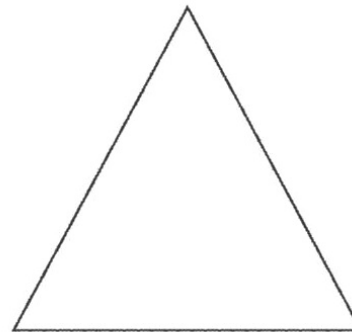
Kompozice - tvary a objekty

- Mezi notoricky známé tvary patří základní geometrické obrazce:
- **kruh**
- **trojúhelník**
- **čtverec**
- **obdélník**
- V reálných situacích se samozřejmě často setkáme též se složitějšími tvary typu:
- ***kosočtverce***
- ***mnohoúhelníku***
- Nejedná se však o nic jiného než složeninu základních geometrických objektů.

Využití tvarů

- Zajímavé je využití trojúhelníků ve scéně.
- *Trojúhelník představuje na jednu stranu pravidelný obrazec, na druhou stranu je však též asymetrický (na rozdíl třeba právě od čtverce).*
- Přirozeně tak kombinuje symetrii, souměrnost ale zároveň též dynamiku, pohyb, napětí.
- Často tak sám o sobě (aniž bychom to nějak předem plánovali) výrazně přispívá k diagonální kompozici

Tvary antropomorfní

- Toto šílené slovo značí *tvary “člověku blízké, příbuzné”*.
- Označují tedy vše co nějak (byť hodně vzdáleně) připomíná lidskou postavu nebo ještě lépe - lidský obličej

Doporučení

- Velké plochy, masy, vytvářejí klidný dojem, kdyžto malé, rozptýlené body obraz „trhají“.
- Dále existuje také spousta dalších doporučení jak stavět obraz.
- Není vhodné kreslit horizont doprostřed (např. louku, moře ...), celkově by se objekt zájmu neměl dávat doprostřed, ale spíše by měl být posunutý mírně na stranu – nejjednodušeji do jedné třetiny nebo na zlatý řez. Estetičtějšího dojmu také dosáhneme, když linie v pozadí (např. horizont) je na jedné straně výš, než na druhé.
- Objekt, který se pohybuje, by měl před sebou mít prostor...

Zdroje

- Google obrázky
- http://www.fotoroman.cz/techniques3/comp2_prvky1.htm
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Obrazov%C3%A1_kompozice
- http://www.fotofocus.cz/cz_cast-2-kompozice-linie-a-krivky,212.html
- <http://www.treky.cz/jak-fotit-na-cestach-linie>
- http://www.fotofocus.cz/cz_cast-5-kompozice-barvy,252.html
- http://www.fotofocus.cz/cz_cast-3-kompozice-tvary-a-objekty,222.html
- <http://www.fotoroman.cz/techniques3/svetlo06psycho.htm>
- https://www.google.cz/search?q=barevn%C3%BD+kontrast&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0CAcQ_AUoAWoVChMIu_vzim5f3yAIVBjyChOCTAwZ&biw=1920&bih=971#tbn=isch&q=kontrastn%C3%AD+barvy&imgc=2WOETkuZjlaZ4M%3A
- http://www.fotoroman.cz/techniques3/comp2_prvky1.htm
- https://www.google.cz/search?q=diagon%C3%A1ln%C3%AD+kompozice+%28%C3%BAhlop%C5%99%C3%AD%C4%8Dka%29&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0CAcQ_AUoAWoVChMIz_q_Yj3yAIVQ_5yCh0y-A2M&biw=1920&bih=971#imgc=ezJm83kczOGpPM%3A
- <http://www.tutoriarts.cz/zaklady-kresleni-5-dil-jak-vznika-obraz-kompozice-995#comments>

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Obrazov%C3%A1_kompozice
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Obrazov%C3%A1_kompozice
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Zlat%C3%BD_%C5%99ez#/media/File:Golden_ratio.svg
- <http://www.jaknafoceni.cz/12/kompozice-fotografie/>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Zlat%C3%BD_%C5%99ez